

ALEKU MÓNIKA

Polgári Eljárásjogi Tanszék

Témavezető: dr. Varga István tanszékvezető habil. egyetemi docens

AZ ÜGYÉSZI FELLÉPÉS

I. Az ügyészi fellépés fogalma

Az ügyészi fellépésnek jelenleg három törvényi meghatározása is elkülöníthető. Az első az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 26. §-ának (1) bekezdése szerinti fellépés fogalom. Eszerint „az ügyészségnek e törvényben nem szabályozott, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként gyakorolt büntetőjogon kívüli közérdekű feladat- és hatásköreiről külön törvények rendelkeznek. Az ügyész ezeket a hatásköreit a törvénysértés kiküszöbölése érdekében elsősorban bírósági peres és nemperes eljárások megindításával¹ (perindítási jog), valamint hatósági eljárások kezdeményezésével és jogorvoslat előterjesztésével² gyakorolja (a továbbiakban együtt: fellépés)”. Ez felöleli tehát a büntetőjogon kívüli ügyészi megjelenés, részvétel szinte valamennyi lehetséges formáját, nem csupán a keresetindítást, vagy a polgári perrendtartás szerinti fellépést, perbe lépést, illetve beavatkozást.

A második fellépés fogalom a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 9.§-ának (2) bekezdése első mondata szerinti ügyészi fellépés³. Eszerint az ügyész jogosult a polgári perben, annak bármely szakában fellépni, ha a perbeli részvételét megalapozó körülmények a per folyamán állnak be. Ha a fellépés törvényes feltételeinek fennállásáról a bíróság értesíti az ügyészt, a fellépés csak kivételesen és kellően indokolt esetben mellőzhető.

Az ügyész polgári perbeli szerepében paradigmaváltó 1/1994. (I.7.) AB határozatot követő, a polgári perrendtartás módosításáról szóló 1995. évi LX. törvény, azaz a Pp. VI. novellája 1995. augusztus 29. napjától hatályos szövege a „fellépés” fogalmának az addig használatostól eltérő értelmet adott. Ezután az ügyész perbeli fellépése nem volt önálló jogosítványnak tekinthető. Korábban ugyanis a fellépés joga az ügyészt azokban a perekben is megillette, amelyeket maga meg sem indíthatott, és célja az volt, hogy segítse a bíróságot a törvényes döntés meghozatalában. Ezt követően azonban a perindítási jog „*dinamikus mozzanatává*” vált. Ebből következően – a mai napig – már megindult perben való ügyészi részvétel alapját ugyanazon megfontolás képezi, amely konkrét esetben a keresetindítási jogot

¹ Példa az utóbbira a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban Ctv.) 77.§ (1) bekezdésének a) pontja szerinti törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezés.

² Például a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 223.§-a alapján előterjesztett végrehajtási kifogás.

³ Pp. 9.§ (2) Ha az ügyészt az (1) bekezdésben meghatározott keresetindítási jog illeti meg, de a perbeli részvételét megalapozó körülmények a per folyamán állnak be, az ügyész a perben felléphet.

is megalapozza. Az egyik a *külön* törvényi feljogosítás⁴ alapján történő perindítás, a másik pedig az ügynevezett *általános* felhatalmazáson alapul. Ez utóbbi szerint az ügyész eljárhat a polgári perben, ha a jogosult jogainak védelmére nem képes azzal, hogy a felek rendelkezési jogát messzemenően tiszteletben kell tartania, és nem indíthat keresetet, így nem léphet fel olyan jog iránt, amelyet csak jogszabályban meghatározott személy vagy szervezet érvényesíthet⁵.

A harmadik fellépés fogalom pedig a Pp. 9. §-a (2) bekezdésének második mondata szerinti kötelező ügyészi fellépés⁶, amely rendelkezés 2014. január 1. napjától hatályos. Újszerűsége okán előadásomban elsősorban erről a jogintézményről szeretnék beszélni, amely újszerűség nem csupán a jogintézmény friss hatályba lépéséből, de a dogmatikájából is fakad.

II. A kötelező ügyészi fellépés

Az Alkotmánybíróság hivatkozott döntése után és 2014. január 1-je előtt a konkrét perekben az ügyészi fellépés minden esetben a törvényben meghatározott feltételek fennállásának mérlegelése alapján történt. Az általános fellépési jog esetében ez nem szorul magyarázatra, hiszen a jogvédelmi képtelenség feltételeinek (idős kor, betegség stb.) megállapíthatóságát kizárólag az ügyben eljáró ügyész képes megítélni. Az ügyészi diszkrecionális jogkör *expressis verbis* megnyilvánulásait tükrözik az ügyészi fellépés lehetőségét biztosító törvények „-hat,-het” megfogalmazásai is.

Ehhez képest tehát dogmatikai nóvum a kötelező ügyészi fellépés Pp.-be iktatása, hiszen ezzel a jogalkotó olyan előírást vezetett be, amely a Pp. 124/A.§-a szerint indult perben nem kíván az ügyésztől további vizsgálatot abban a kérdésben, hogy a jogosult képes-e jogainak védelmére. Ezekben a perekben a jogalkotó ezt a vizsgálatot előre elvégezte és maga alakította ki a védendő kört. A polgári bíróság ügyészi fellépésre vonatkozó értesítését vagy az idézést követően a közjogi ügyész fellépése kötelező, ügyészi mérlegelésnek ebben a körben nincs helye.

A) A kötelező fellépés előzményei

A védendő kör jogalkotói kialakításának indokoltsága az 1990-es évek elejére nyúlik vissza, amikor is a kriminológiai kutatások két büntetőjog-ellenes tevékenységi kör kialakulását is feltárták, amelyek lényegében a lakhatási lehetőségüktől fosztották meg a sértetteket. A

⁴ Ide tartoznak például az *actio popularis*-ok is, illetve a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 39.§-a, vagy a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 109.§-ának (2) bekezdése szerinti keresetindítás.

⁵ Például házassági bontóper, apaság megállapítása iránti per.

⁶ Az ügyész fellépése kötelező a 124/A. § szerint indult perben.

kriminológusok mindkét elkövetési módszert a „lakásmaffia” tevékenységének⁷ körébe vonták.

1. Először Oroszországban jelentek meg olyan szervezett bűnözői csoportok, amelyek arra specializálódtak, hogy idős, magára hagyott, elesett emberek lakását valamilyen módon megszerezzék. Ezek a bűnözői körök főként Moszkvában és Szentpétervárott működtek, és két elkövetési technikát alakítottak ki. Az egyikre az volt a jellemző, hogy a sértettet tévedésbe ejtették, például kölcsönt nyújtottak a részére. A kölcsön fedezetül dátummal el nem látott, aláírt ingatlan adásvételi szerződést kértek. Természetesen az ingatlan értéke a sokszorososa volt a kölcsön összegének. Utóbb pedig úgy jártak el, mintha valós adásvételi szerződést kötöttek volna. A másik elkövetési mód alkalmazásakor erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszerítették a sértettet a fiktív adásvételi szerződés aláírására. Mindkét típusú elkövetés megjelent már az 1990-es évek közepén Magyarországon is. Így például Gönczöl Katalin ombudsman-ként 1996-ban írásban jelezte az akkori országos rendőrfőkapitánynak, hogy rendkívül nagyszámú olyan bejelentés érkezik hozzá, amelyben főként idős emberek arra hívják fel a figyelmét, hogy erőszakkal vagy a jogszerűség látszatával leplezve megfosztották őket az ingatlanuktól⁸.

A második elkövetési magatartás körbe az olyan tevékenységek tartoztak, amikor idős, lakásukban egyedül élő emberek bizalmába férkőzve megtévesztették őket, vagy fenyegetést, illetve erőszakot alkalmazva, az ingatlan tulajdonosát arra készítették, hogy az ingatlant jóval áron alul értékesítse a számukra. Nagy gyakorisággal fordult elő az is, hogy csereszerződést kötöttek, ami azt eredményezte, hogy az ingatlan értékénél jóval kisebb értéket képviselő, az ország másik pontján lévő ingatlant ajánlottak fel cserealapként, de az, hogy ez az ingatlan gyakorlatilag lakhatatlan csak a költözéskor derült ki.

2. Ezzel egy időben Nyugat-Európában egy másik elkövetési módszer is kialakult, amely a potenciális ingatlanvásárlók ellen irányult. E módszer lényege az volt, hogy az elkövetők különböző befektetési alapokat hoztak létre az ingatlant vásárolni szándékozó befektetők számára. Azonban a beruházásokat még csak meg sem kezdték, és az alap kezelői a befizetett pénzeszettekkel együtt egyszerűen eltűntek.

⁷ A „lakásmaffia” kifejezés egyébként nem jelent önálló büntetőjogi kategóriát. A Büntető Törvénykönyv nem tartalmaz olyan meghatározott törvényi tényállást, amely a „lakásmaffia” névvel jelölt bűnözési kategóriának megfelelő.

⁸ Gönczöl Katalin aggodalmát utóbb statisztikai adatok is igazolták, így 1999-ben még hét volt azoknak a megyéknek a száma, ahol ilyen jellegű ügy egyáltalán nem fordult elő, 2002-re viszont már csak egyetlen egy ilyen megye volt, sőt a főváros területén oly mértékben nőtt meg az ilyen típusú deliktumok száma, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányság keretében külön nyomozó csoport létrehozására kényszerültek. A büntetőeljárások során két elkövetési magatartás típusra derült fény. Az elkövetési magatartások első csoportjába az olyan tevékenységek tartoztak, amikor az ingatlan tulajdonosát harmadik személy – nota bene általában az ingatlan tulajdonosának hozzátartozója – arra kérte meg, hogy az általa magánszemélytől felveendő kölcsön fedezeteként ajánlja fel az ingatlanát. Amennyiben az ingatlan tulajdonosa ebbe beleegyezett, ekkor a kölcsönt a harmadik személy felvette, de ezzel egy időben nem kölcsönszerződést kötöttek, hanem fiktív ingatlan adásvételi szerződést írtak alá. Az ügyletben – a jogi normákból fakadóan – szükségszerűen ügyvédek vagy közjegyzők is közreműködtek, akik hivatásuk legalapvetőbb szabályait is megszegve, meggyőzték az ingatlan tulajdonosát arról, hogy a kölcsön felvételét csak így lehet biztosítani, illetve a jogi rendezésnek ez az egyetlen lehetséges útja. Az adásvételi szerződés természetesen azt is tartalmazta, hogy a vételárat – ami megegyezett a kölcsön összegével – az eladó átvette, illetve, hogy hozzájárul az ingatlan-nyilvántartásba történő tulajdonjog bejegyzéséhez is. Az esetek döntő többségében függetlenül attól, hogy a kölcsönt visszafizették-e vagy sem, az adás-vételi szerződés földhivatalhoz történő benyújtása megtörtént.

Tehát ez a két fő elkövetési módszer alakult ki Európában, és a kettő közt a lényeges különbség abban állt, hogy az egyik a sértettet megfosztotta az általa birtokolt ingatlantól, míg a másik az ingatlan vásárlására szánt pénzeszközöket vonta el. Véleményem szerint a Kelet-Európában kialakult elkövetési metodikának lényegesen nagyobb a társadalomra veszélyessége, mert a már meglévő lakástulajdonuktól, és ezáltal a lakhatási lehetőségüktől direkt módon fosztja meg a sértetteket.

Az ezredfordulót követően az ilyen deliktumok száma oly mértékben növekedett, ami már komoly társadalmi feszültséget okozott. Mindezt az is bizonyítja, hogy az Országgyűlés Alkotmány- és Igazságügyi Bizottsága 2003-ban albizottságot hozott létre az úgynevezett lakásmaffia tevékenység vizsgálatára.

Az ingatlanok, illetve az azok vásárlására szánt pénzeszközök megszerzését célzó büntetőjog-ellenes magatartások jellemzően a zsarolás, a csalás vagy az uzsora, a kényszerítés, a sikkasztás bűncselekmény törvényi tényállását valósították meg, és elkövetésüket az esetek egy részében magas fokú szervezettség jellemezte. Függetlenül a büntetőjogi minősítéstől, az elkövetők a jogszerűség látszatát öltő szerződésekkel ténylegesen megfosztották a sértetteket a lakhatási vagy a lakásvásárlási lehetőségüktől, és reparációra – kivéve, ha az érintett polgári peres eljárást kezdeményezett – a büntetőjogi felelősség megállapítását követően kerülhetett sor. Az *in integrum restitutio* – a bűncselekmény elkövetése és a jogerős büntető bírósági ítélet megszületése között eltelt rendkívül hosszú idő miatt – az esetek jelentős részében megvalósíthatatlan volt, vagy az ingatlanát, vagy pénzét elvesztő személy a jogos tulajdonát csak további peres eljárások kezdeményezésével szerezhette vissza.

Az ilyen bűncselekményeket megvalósító bűnelkövetőkkel szembeni hatékony fellépés lehetővé tétele érdekében egészítette ki a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénynek (a továbbiakban: Be.) a magánfél⁹ jogosultságaival kapcsolatos rendelkezéseit az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2013. évi CLXXXVI. törvény.

B) A 2013. évi CLXXXVI. törvény módosításainak bemutatása

1. A Be. módosítása

A 2013. évi CLXXXVI. törvény 6.§-a a „lakásmaffia” által büntetőjog-ellenes magatartással megszerzett ingatlan visszaszerezhetőségének érdekében egészítette ki a Be.-nek a magánféllel kapcsolatos rendelkezéseit akként, hogy ha a zsarolás, a csalás, illetve az uzsora-bűncselekmény elkövetési tárgya olyan, a terhelt által lakott vagy a hozzájárulásával más személy által ingyenesen használt ingatlan, amelyben a bűncselekmény elkövetését megelőzően a magánfél lakott, és a polgári jogi igény az ingatlannal kapcsolatos rendelkezési

⁹ A Be. rendelkezései szerint a magánfél az a sértett, aki a büntetőeljárásban polgári jogi igényt érvényesít. A Be. azonban azt is kimondja, hogy a magánfél ezt az igényt kizárólag a terhelttel szemben fogalmazhatja meg, illetve, hogy csak az a polgári jogi igény érvényesíthető, amely a vád tárgyává tett cselekmény következtében keletkezett.

jogot vagy az ingatlan birtoklásának jogát is érinti, a magánfél indítványában ideiglenes intézkedésként kérheti az ingatlan kiürítését és annak a magánfél birtokába bocsátását¹⁰. Amennyiben a magánfél a vádirat benyújtása előtt ilyen indítványt terjeszt elő, a nyomozási bíró dönt a polgári jogi igénynek és ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek a Polgári perrendtartás szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnak történő megküldése kérdésében. Abban az esetben, ha a polgári jogi igény és a kérelem a Be.-ben meghatározott feltételeknek megfelel, a nyomozási bíró köteles azt a polgári bíróságnak megküldeni¹¹, és ezen döntése ellen fellebbezésnek nincs helye. A vádirat benyújtását követően előterjesztett magánféli kezdeményezés sorsáról a büntető ügy elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság, azaz a perbíróság tanácsnak elnöke dönt a tárgyalás megkezdése után, és szintén köteles azt megküldeni az előzőekben írtak szerint¹².

2. A Pp. módosítása

A Be. új rendelkezéseire tekintettel tehát szükségessé vált a Pp. kiegészítése azzal a szabállyal, hogy a Be. alapján megküldött polgári jogi igényt keresetlevélként kell elbírálni, és úgy kell tekinteni, mintha azt már eredetileg is annál a bíróságnál terjesztették volna elő, amelyhez azt a büntető ügyben eljáró bíróság megküldte¹³. Ezekben a perekben tehát a törvénymódosítás az ügyész kötelező fellépését írja elő egyfelől a felperes (magánfél) jogainak védelme, másfelől a büntető- és a polgári eljárás összehangolása, a bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása érdekében.

A módosítás alapján a Be.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén a nyomozási bíró vagy a büntető ügyben eljáró bíró már a polgári jogi igény és az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet tartalmazó indítvány előterjesztését követően megküldi a polgári jogi igényt a Pp. szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnak további eljárás céljából¹⁴.

3. A Be. és a Pp. módosítások összevetése

A két törvény módosításainak összevetésével arra a megállapításra lehet jutni, hogy a jogalkotó célja nem a polgári igény soron kívüli elbírálásának, hanem az ideiglenes intézkedés mielőbbi

¹⁰ Be. 54. § (2a) bekezdés

¹¹ Be. 214.§ (1a) bekezdés

¹² Be. 284.§ (3) bekezdés

¹³ Pp. 124/A. § A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 214. § (1a) bekezdése vagy 284. § (3) bekezdése alapján a bíróságnak megküldött polgári jogi igényt keresetlevélként kell elbírálni és úgy kell tekinteni, mintha azt már eredetileg is annál a bíróságnál terjesztették volna elő, amelyhez azt megküldték.

¹⁴ A korábbi szabályozás szerint – amint arra utaltam – a polgári jogi igényt a büntető ügyben eljáró bíróság az ítéletben lehetőleg érdemben bírálta el; annak helyét adott, vagy azt elutasította. Amennyiben ez jelentékenyen késleltette volna az eljárás befejezését, valamint a vádlott felmentése esetén, vagy ha az indítványnak a büntetőeljárásban való érdemi elbírálását más körülmény kizárta, a bíróság a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Amennyiben a bíróság a polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította, úgy a büntető ügyben eljáró bíróság nem küldte meg a polgári jogi igényt a polgári ügyben eljáró bíróságnak, hanem a magánfélnek(sértettnek) kellett a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz a keresetlevelét benyújtania.

lehetőségének biztosítása volt. Az ideiglenes intézkedés célja azonnali jogvédelem biztosítása az időmúlás miatt utóbb már el nem hárítható jogsérelem megelőzésére¹⁵.

A módosítás alapján ezekben az ügyekben a felperes (büntetőeljárás sértettje, magánfél) speciális, kiszolgáltatott helyzetére tekintettel az ideiglenes intézkedés elrendelése nem köthető biztosítékadáshoz. Figyelemmel arra, hogy a büntetőeljárás során a nyomozás, vagy az eljárás jogerős megszüntetése, illetve a terhelt (alperes) vád alóli jogerős felmentése új körülményként jelentkezik, indokolt volt biztosítani, hogy a bíróság az ideiglenes intézkedés elrendelésére vonatkozó végzését – hivatalból – maga is megváltoztathassa¹⁶.

Az ügyészi fellépés feltételeinek beálltakor az ideiglenes intézkedés alkalmazhatósága, és az annak alapjául szolgáló feltételek tisztázása, illetve bizonyítása az elsődleges, míg az eljárás további szakaszában a büntető ügy alakulásától függően változhatnak az ügyészi fellépés feltételei, illetve a hangsúly átkerül a kereseti kérelem polgári jogi szempontú bizonyítására.

III. Összefoglalás

A kötelező fellépés a sértett-központú (reparatív) szemléletmód előtérbe helyezését jelenti, amely mindenképpen üdvözlendő.

A lakásmaffia ügyekben általában megállapítható, hogy a cselekmények áldozatai leggyakrabban a társadalom perifériáján élő, magatehetetlen, idős vagy beteg emberek, illetve a mentális és pszichés problémákkal küzdő, egyedülálló állampolgárok, továbbá az italozó életmódot folytatók. Általában megállapítható ezen ügyekben a sértetti közrehatás, az anyagi kiszolgáltatottság, ezért az áldozatok számos esetben anyagi gondokkal küszködő, jelentős közüzemi hátralékot felhalmozó, bankoknak eladósodott személyek. A fővárosban gyakori az idős, egyedül élő személyek tulajdonában lévő nagy értékű budai ingatlanok megszerzésére törekvés. Fentiekből következik, hogy az általános ügyészi keresetindítást, és fellépést megalapozó törvényi feltétel – a jogvédelmi képtelenség – ezen ügyekben a módosítás előtt is fennállt. Ugyanakkor az is elgondolkodtató, hogy jelen módosítással az eddig tárgyalt feltételek fennállásakor a jogai védelmére egyébként képes személyek érdekében is kötelező az ügyészi fellépés, amely a felek rendelkezési jogának elvével adott esetben konkurálhat.

Mindemellett a módosítás kizárólag a csalás, a zsarolás és az uzsora bűncselekményeket nevesítette, így az ezen kívüli elkövetések – például sikkasztás – megvalósulásakor marad a Pp. 9.§ (2) bekezdésének első mondata szerinti fellépés lehetősége. A bűncselekmény minősítése tehát befolyásolja a polgári perben történő ügyészi fellépés mikéntjét, amely véleményem szerint nem szerencsés.

¹⁵ KISS Daisy 1999. 624.

¹⁶ Az egységes jogalkalmazás elősegítése, és annak érdekében, hogy e körben ne legyen szükséges esetlegesen egy új eljárást indítani az ingatlan kiürítése iránt, a módosítás szerint az ideiglenes intézkedés hatályon kívül helyezése vagy hatályvesztése esetén rendelkezni kell az ideiglenes intézkedést megelőző birtokállapot helyreállításáról, ha az ítélet ettől eltérően nem rendelkezik. (Pp. 156.§ (9) bekezdése).

A módosítás másik indoka, a bizonyítás összehangolása a büntető és a polgári ügyész között, tulajdonképpen szintén adott volt ezt megelőzően is. A Legfőbb Ügyészség ugyanis már 1999. évtől figyelemmel kíséri a lakástulajdon, a lakáshasználat jogellenes megszerzését célzó, bűncselekményt is megvalósító magatartásokat. Ezek alapján az ügynevezett lakásmaffia-ügyekben belső irányító intézkedésekkel hangolják össze a büntető és a polgári ügyész munkáját az ügynevezett szakági együttműködés keretében. Erre példa – a 8/2013. (XII.31.) LÜ együttes főosztályvezetői körlevéllel módosított, a lakásmaffia ügyekben adandó tájékoztatásról szóló 4/2008. (ÜK.6.) LÜ együttes főosztályvezetői körlevél.¹⁷

Fentiek ellenére – és ezen a jelen módosítás sem segít – a gyenge érdekérvényesítési képességgel rendelkező áldozatok vallomását a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és tanúvallomások rendszerint könnyűszerrel megdöntik, így mind a büntető-, mind a polgári eljárásban rendkívül nehéz a bizonyítás. Létezik ugyanis egy teljes bizonyító erejű közokirat, illetve az ügyletnél szinte kizárólag olyan személyek működnek közre, akik gyakorlatilag egy bűnszervezet tagjai. Tanúként ezért kizárólag olyan személyeket lehetett kihallgatni, akik valójában az ügyben érintettek voltak. A bizonyítási eljárás lefolytatása során szinte minden esetben a gyanúsított megtagadta a vallomástételt, vagy olyan vallomást tett, hogy az ügylet teljesen jogszerű volt, míg a közreműködő „tanúk” a vallomást megerősítették, és mindezt egy közokirat is „hitelesítette”.

A büntető ügy adatainak átadása a továbbiakban is kizárólag a Be. és az Ütv. által szabályozott körben lehetséges. Figyelembe kell venni azt is, hogy a bűncselekménynél, illetve a kereset elbírálása körében alapvetően más lehet a bizonyítandó tények köre.

Az új jogi szabályozás rendkívüli felelősséget hárít az ügyészre, mert egy nem felderített, bizonyítékokkal még nem megalapozott, megfelelő jogi érveléssel nem feltétlenül alátámasztható kereseti kérelem esetén úgy kell fellépnie, hogy még az alapul szolgáló eljárás, a bűnösség kérdése, a bűncselekmény elkövetése és a bizonyítékok köre sem tisztázott.

Végezetül azonban, a módosítás értékelve, mindenképpen kedvezőnek tartom azt a jogalkotási irányt, amely az eddigi diszkréciós-generális felhatalmazásokkal szakítva konkrét helyzetre vonatkozó konkrét intézkedési kötelezettségről rendelkezik¹⁸. Véleményem szerint az ügyészi fellépés jogintézményét érdemes lenne ebbe az irányba fejleszteni a megfelelő processzuális garanciákkal.

Egyetértek azokkal a jogirodalmi álláspontokkal, amelyek a közérdek alatt az önvédelemre képtelen magánérdeket is értik. Figyelemmel az Alkotmánybíróság már hivatkozott döntésére is, a jogérvényesítésre, illetőleg a jogok védelmének biztosítására képtelen fél alanyi jogainak oltalmazása az állam alkotmányos kötelezettsége. Az államnak tehát gondoskodnia kell arról, hogy ilyen esetben valamely szerve az egyén jogainak védelme érdekében fellépjen.

¹⁷ Megjegyzem ennek módosítása az előadás és e cikk leadásakor éppen folyamatban van.

¹⁸ A módosításnak mikéntje a védendő kör vonatkozásában vethet fel aggodalmakat a fentiekben kifejtettek szerint, valamint kissé „megkésettnek” is találom kötelező ügyészi fellépés e körben történő bevezetését. Az ilyen jellegű büntetőeljárások száma ugyanis évről évre csökken, például mintegy 20%-kal csökkent 2013. évben az előző évhez képest. A bűnelkövetések csökkenő tendenciája mellett jellemző az is, hogy ezek a bűncselekmények kikerültek a társadalmi érdeklődés középpontjából.

A közérdek védelme mellett a törvényesség garanciájaként – a bírói függetlenség érintetlenül hagyásával – az ügyészi közreműködés ezt szolgálhatja és kiegészítheti az igazságszolgáltatás rendszerében.

Felhasznált irodalom

BECK Károly: Magán- (külön-) vélemény az ügyész polgári perbeli jogállásáról hozott alkotmánybírói határozathoz. *Magyar Jog* 1994/3., 151-156.

GÁTOS György: Bírói (külön-) vélemény, avagy széljegyzetek „Az ügyész polgári perbeli jogállásáról hozott alkotmánybírói határozathoz” című cikke. *Magyar Jog* 1994/3., 157-161.

FÜRÉSZ Klára: A vád képviselője vagy a törvényesség őre? *Magyar Közigazgatás* 1991/4., 66-70.

FÜRÉSZ Klára: Az igazságszolgáltatás. In: Kukorelli István (szerk.): Alkotmánytan, Budapest, 1992. 307-345.

GÁSPÁRDY László: Az ügyész rendelkezési jogáról a polgári perben. *Magyar Jog* 1974/6., 339-345.

GYŐRI Györgyné: Tanácskozások az ügyész polgári eljárásbeli szerepéről, javaslatok a jogi szabályozás koncepciójára. *MAGYAR JOG* 1994/9. 513-518.

KENGYEL Miklós: Magyar polgári eljárásjog, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

DR. KISS Daisy – DR. RÓNAY Zoltán: Polgári eljárásjogi alapismeretek, Dr. Hársfalvi Rezső, ELTE Jogi Továbbképző Intézet, Budapest, 2003.

NÉMETH János – KISS Daisy: A tárgyalás, Kommentár 1999.

SALLÓS István: Az ügyész szerepe a polgári eljárásban. *Magyar Jog* 1991/1. 33-38.

SZABÓ Tibor: Néhány gondolat az ügyészi keresetindításról. *Magyar Jog* 1986/9. 772-775.

TAMÁNÉ NAGY Erzsébet: Az ügyész új szerepe az Alkotmánybírói határozat 1/1994. (I. 7.) AB határozata tükrében. *Magyar Jog* 1994/3. 148-150.

TAMÁNÉ NAGY Erzsébet: A Pp. tartalmának és terjedelmének egyes kérdései. *Magyar Jog* 2013/9. 543-551.

VERESS László: Az ügyész szerepe a polgári eljárásban. *Magyar Jog* 1998/1. 31-41.

VARGA ZS. András: Új Alkotmány és az ügyészség közjogi hatáskörei. *Magyar Jog* 2011/2. 77-86.

VARGA ZS. András: Az Alaptörvény és az ügyészség közjogi hatáskörei. *Magyar Jog* 2012/3. 129-136.